

En variant av Brainwriting

En metodhandledning

ERIK NORDSTRAND

Erik Nordstrand

En variant av Brainwriting

En metodhandledning

Titel	En variant av Brainwriting – En metodhandledning
Title	A version of Brainwriting – A method description
Rapportnr/Report no	FOI-R--4955--SE
Månad/Month	Maj
Utgivningsår/Year	2020
Antal sidor/Pages	11
ISSN	1650-1942
Kund/Customer	Försvarsmakten
Forskningsområde	Operationsanalys och strategisk planering
FoT-område	Inget FoT-område
Projektnr/Project no	E102014
Godkänd av/Approved by	Malek Finn Khan
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

I rapportens variant av kreativitetmetoden Brainwriting ges deltagarna stor frihet att i eget tempo reflektera över en fråga genom att enskilt skriva ned sina tankar och kommentera andras tankar. De viktigaste slutsatserna dras i grupper om två personer. Slutsatserna redovisas sedan och diskuteras gemensamt av alla deltagarna. Resultatet ger en djupare förståelse hos deltagarna för frågan med många olika perspektiv där alla har fått "komma till tals" och haft möjlighet att lyfta fram sina tankar och reflektera över dessa och andras. Metoden är mycket enkel att förbereda, leda och genomföra. Undantaget eventuella redovisningar, går Brainwriting att genomföra på cirka en halvtimme.

Metoden kan användas för att ta fram idéer, olika perspektiv, avgränsa eller få fram vad som är viktigast att tänka på för en viss fråga eller problem. Metoden kan även användas för att tvinga deltagarna att själva och gemensamt tänka igenom ett problem, en uppgift, eller en fråga som förberedelse för ett efterföljande arbete. Genom metoden skapar deltagarna en gemensam bild av problematiken i påståendet. Metoden kan därför även vara ett användbart verktyg till stöd för ett arbetes problemformulering och avgränsning av uppgift. Som med alla grupparbetsmetoder är det dock viktigt att poängtera att värdet av resultatet är helt beroende av kunskapen hos de som deltar.

Rapporten är en handledning med målet att läsarna, i första hand FOI operationsanalytiker och metodintresserade vid Försvarmakten, ska enkelt förstå och själva kunna tillämpa metoden.

Nyckelord: brainwriting, kreativitet, metod, workshop

Summary

This report describes in detail a method based on the creativity-method Brainwriting.

The aim of this hands-on report is that the reader shall be able to both understand the method and successfully apply it.

Keywords: brainwriting, creativity, method, workshop

Innehållsförteckning

1	Inledning	7
2	Handledning.....	8
2.1	Förberedelser.....	8
2.2	Genomförande	8
2.2.1	Steg 0 – Uppstart	8
2.2.2	Steg 1 – Idégenerering	9
2.2.3	Steg 2 – Idégenerering	9
2.2.4	Steg 3 – Idégenerering	9
2.2.5	Steg 4 – Sammanfattning	9
2.2.6	Steg 5 – Redovisning.....	10
2.3	Exempel på fokusfrågor.....	10
2.4	Några metodkommentarer.....	11

1 Inledning

Brainwriting är en kreativitetmetod för idégenerering. Det finns många olika varianter på Brainwriting men gemensamt är att deltagarna skriver ned sina egna idéer och skickar dem sedan vidare till nästa person för att stimulera till ytterligare idéer.¹

Metoden ger deltagarna stor frihet att i eget tempo reflektera över en fråga genom att enskilt skriva ned sina tankar och kommentera andras tankar. Resultatet är en djupare förståelse hos deltagarna för frågan, med många olika perspektiv där alla har fått ”komma till tals” och haft möjlighet att lyfta fram sina tankar och reflektera över dessa och andras.

Rapportens variant av Brainwriting går i stora drag till så att varje deltagare reflekterar enskilt över en gemensam fråga (fokusfrågan) och skriver ned sina tankar om denna på ett eget pappersark. Arket skickas sedan vidare till nästa deltagare som läser och kompletterar med sina kommentarer och eventuellt helt nya tankar på samma papper. Förfarandet upprepas ett antal gånger efter vilket slutsatser dras av det som har nedtecknats av deltagarna enskilt, parvis eller tillsammans. Ett exempel på en fråga skulle kunna vara ”Vad innebär studiens uppgift?”.

Några positiva erfarenheter av att ha tillämpat ovanstående metod är att den upplevs skapa mindre stress hos den enskilde och mer egen eftertanke än den brainstorming-metodik som traditionellt används på FOI.² All dokumentation från själva övningen finns dessutom i läsbar text. Metoden kräver dock att deltagarna är någorlunda bekväma med att uttrycka sig skriftligt med papper och penna. Metoden som den beskrivs här går, undantaget eventuellt redovisningar, att genomföra på cirka en halv timme.

Mer om Brainwriting och dess olika varianter finns att läsa i *The NATO Alternative Analysis Handbook*³ eller på exempelvis *Mycoted.com*.⁴ Ytterligare en variant beskrivs av Kristofer Hallgren.⁵ Ida Johansson har tillämpat ytterligare en variant av metoden i ett NATO-SAS arbete.⁶

Rapportens variant av Brainwriting togs fram i utkastform av FOI Försvarsanalys enhet för förmågeutveckling med inspiration från ovan nämnda handbok. De som deltagit i det utvecklingsarbetet har främst varit Erik Nordstrand och Liselotte Steen men även Cecilia During, Helena Granlund, Peter Rindstål och Riitta Rätty. Utkastet var i idéform med tankar om alternativa utvecklingsvägar och viktigare överväganden. Metoden har efter det nedtecknats, konkretiserats och formaliserats av författaren till det som beskrivs i denna rapport. Två av de fokusfrågor som redovisas i rapporten härrör från enhetens tidigare utvecklingsarbete.

Rapporten är en handledning med målet att läsarna, i första hand FOI operationsanalytiker och metodintresserade vid Försvarsmakten, ska enkelt förstå och själva kunna tillämpa och anpassa metoden efter sina behov och förutsättningar. Läsaren är som alltid välkommen att vända sig till författaren med frågor eller önskemål om stöd.

¹ <http://www.mycoted.com> (2020-05-11)

² Grafisk brainstorming eller på FOI populärt kallat för ”gula lappmetoden”. Se E. Anders Eriksson, *Metoder för strukturerad brainstorming*, FOI-R--0662--SE, 2003

³ *The NATO Alternative Analysis Handbook, Second edition*, December 2017. Handboken kan laddas via <https://www.act.nato.int/images/stories/.../alta-handbook.pdf> (2020-05-11)

⁴ På *Mycoted.com* presenteras ett stort antal kreativitetstekniker inklusive ett antal varianter på Brainwriting, Brainstorming och Brainsketching. De varianter på Brainwriting som presenteras är väl beskrivna och benämns Brainwriting pool, Brainwriting 6-3-5, Idea card method, Brainwriting Game, Constrained Brainwriting och Varying the level of constraint.

⁵ Kristofer Hallgren, *Brainwriting vid operativ planering*, FOI-D--0883--SE, 2019

⁶ Samtal med Ida Johansson FOI Försvarsanalys

2 Handledning

2.1 Förberedelser

Fokusfrågan ska vara formulerad på sådant sätt att ni får med er det som ni önskar från övningen. Den fråga (fokusfrågan) som deltagarna ska fokusera på ska därför ha tänkts igenom i förväg. Detta åtminstone i form av ett utkast som kan diskuteras och utvecklas vidare med deltagarna när övningen inleds. En för smal fråga kan resultera i att ni redan före övningen avgränsat bort värdefull information. En för bred fråga kan medföra att endast en liten del av den information som produceras är användbar eller att information saknas då den inte ”hanns med att produceras”. Testa därför gärna fokusfrågan själva i förväg för att se om frågan behöver omformuleras, konkretiseras, breddas eller ändras på något annat sätt.

Följande material behövs för övningen som den beskrivs här:

En per deltagare av vardera:

- A3-ark
- Blyertspenna och radergummi.

En per två deltagare av vardera:

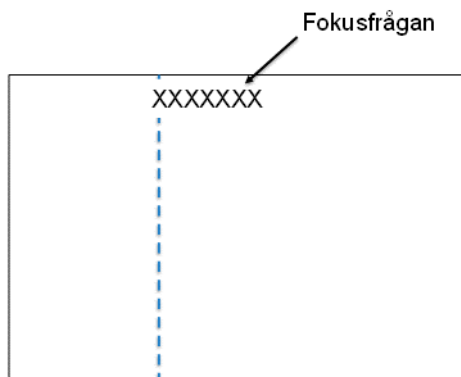
- Överstrykningspenna
- A4-ark

Övningen som den beskrivs här kräver minst fem personer men kan utan problem genomföras med deltagare upp till 20 personer.

2.2 Genomförande

2.2.1 Steg 0 – Uppstart

1. Ge varje deltagare ett A3-ark samt penna och radergummi.
2. Förklara för deltagarna hur övningen går till i stora drag och presentera fokusfrågan som övningen ska utgå från. Fråga deltagarna efter synpunkter och justera vid behov fokusfrågan.
3. Instruktioner till deltagarna:
Dela in det liggande arket i två kolumner (en smal till vänster och en bredare till höger) genom att dra en linje ungefär 1/3 ark-bredd in från vänsterkanten och skriv fokusfrågan som en rubrik överst på arket enligt nedan figur.

Figur 1. Ett indelat ark med fokusfrågan skriven överst på arket.

2.2.2 Steg 1 – Idégenerering

Instruktioner till deltagarna:

Fundera över fokusfrågan. Skriv under cirka tre minuter vad ni tycker är viktigt att ha med sig, tänka på eller beakta med hänsyn till fokusfrågan. Skriv detta i kolumnen längst till vänster. Alla synpunkter är ”rätt”. Även ofärdiga tankar kan stimulera nya tankar från en efterföljande deltagare. Försök vara konkret och skriva så att även nästa person kan läsa, förstå och bygga vidare på det som ni har skrivit.

Efter cirka tre minuter instrueras deltagarna att skicka arket vidare medurs ett steg till nästa person.

2.2.3 Steg 2 – Idégenerering

Instruktioner till deltagarna:

1. Läs det som skrivits tidigare och reflektera.
2. Skriv i den högra kolumnen kommentarer till det som redan har skrivits. Ifrågasätt/argumentera inte utan var positiv, konstruktiv och bygg vidare. Dra ett streck mellan de inlägg som hänger ihop så att det är tydligt vad du kommenterat.
3. Skriv nya inlägg i den vänstra kolumnen.

Efter cirka tre minuter instrueras deltagarna att skicka arket vidare medurs ett steg till nästa person.

2.2.4 Steg 3 – Idégenerering

Instruktioner till deltagare:

1. Läs det som skrivits tidigare och reflektera.
2. Skriv i den högra kolumnen kommentarer till det som redan har skrivits. Ifrågasätt/argumentera inte utan var positiv, konstruktiv och bygg vidare. Dra ett streck mellan de inlägg som hänger ihop så att det är tydligt vad du kommenterat. Du kan även kommentera kommentarerna.
3. Skriv nya inlägg i den vänstra kolumnen.

Efter cirka tre minuter ges följande instruktion: - Vi vill att arken sammanfattas av två personer som själva inte skrivit på arken. Arken skickas därför nu vidare medsols två steg istället för endast ett steg som tidigare.

2.2.5 Steg 4 – Sammanfattning

Skapa arbetsgrupper om två personer. Dessa har nu två ark att sammanfatta som de själva inte har skrivit på.

Ge arbetsgrupperna följande instruktioner:

1. Gör en litterering⁷: varje grupp tilldelas en bokstav. Skriv er bokstav på ert A4-ark. Skriv sedan bokstaven följt av siffran 1 respektive 2 på respektive A3-ark. Littereringen kan då exempelvis se ut enligt följande; A4 (B), A3 ark 1 (B1), A3 ark 2 (B2).

⁷ Littereringen syftar till att mottagaren i efterhand ska kunna veta vilka A3 ark som hör till respektive A4-sammanfattning.

2. Gör en sammanfattning som besvarar fokusfrågan.
Läs först det som har skrivits. Sammanfatta på ert A4-ark det ni uppfattar som det viktigaste kopplat till fokusfrågan. Kommer ni på något nytt viktigt skriver ni ned det också men noterar att ni har tillfört detta i efterhand. Kom dock ihåg att detta moment handlar i första hand om att sammanfatta och utgå från det som redan har skrivits.
3. Förklara för deltagarna vad som ska redovisas muntligt ur sammanfattningen.

Tid för detta steg är cirka 10-15 minuter.

2.2.6 Steg 5 – Redovisning

Parvis redovisning enligt givna instruktioner, exempelvis redovisning av sammanfattningen som helhet eller endast det som paret uppfattar är viktigast att ha med sig i det fortsatta arbetet. Detta följs av en gemensam diskussion där det viktigaste och det som inte redan är nedskrivet dokumenteras. Observera att metoden i sig medför att fokusfrågan, inlägg och sammanfattningar inklusive eventuell analysfråga (se kapitlet ”Några metodkommentarer”) redan är nedskrivna.

2.3 Exempel på fokusfrågor

Syftet med kapitlet är att hjälpa läsaren både med idéer om vad metoden skulle kunna tillämpas för och med hur olika fokusfrågor kan formuleras. Nedan redovisas därför ett antal fokusfrågor från olika verksamheter som författaren har varit inblandad i.

Fokusfråga: *Hur kan Krigsvetenskap vara till nytta för OA (operationsanalytiker)?*

Fokusfråga: *Hur ska myndigheten kunna stödja OA så att de kan utföra sitt arbete ännu bättre?*

Fokusfråga: *Vad betyder förmågeutveckling?*

Metodiken kan även kopplas samman med andra metoder såsom spel⁸ och Mindmap-argumentationsmetodik⁹ vilket framgår av nedan exempel från en förstudie. Förstudiens uppgift var att förbereda och planera en efterföljande huvudstudie.

Före Brainwriting-övningen genomfördes scenariobaserade diskussioner kopplat till det område (CBRN) som skulle behandlas. Därefter genomfördes en Brainwriting-övning med nedan fokusfråga.

Fokusfråga: *Vad innebär Huvudstudiens uppgift Dimensionering av CBRN-förmågan i hela FM (IO19) (nationellt försvar)?*

Resultatet från övningen sammanfattades, analyserades och redovisades sedan av deltagarna utgåendes från följande analysfrågor:

1. Vilka är de viktigaste frågeställningarna för huvudstudien?
2. Vad ska huvudstudien INTE titta på (avgränsning)?
3. Vad borde vara huvudstudiens uppgift och leverabler, dvs. vad ska studien producera?

Redovisningar och diskussioner genomfördes med stöd av öppen dokumentation¹⁰.

Efter detta genomfördes en mindmap-argumentationsövning utgående från påståendet: ”Huvudstudien kommer att kunna lösa uppgiften och leverera önskat resultat”. Ur detta identifierades svagheter och förslag på lösningar för studiens sekreterare att ta med sig i förstudiens fortsatta planering av den efterföljande huvudstudien.

⁸ Se exempelvis Nordstrand Erik, *Spel som metod för att analysera problem. – Handbok för spel i seminarieform.* FOI-D--0351--SE, 2009.

⁹ Nordstrand Erik, *Mindmap-argumentation – en metodhandledning* FOI-R—4956--SE, 2020.

¹⁰ Med öppen dokumentation menas att deltagarna direkt ser vad som antecknas, Vanligen sker detta genom att visa vad som skrivs med hjälp av bildkanon. Motsatsen benämns dold dokumentation.

2.4 Några metodkommentarer

Vid många deltagare så kan det övervägas att skapa delgrupper om exempelvis 10–20 personer med samma eller olika fokusfrågor.

I denna övning är det en fördel om deltagarna inte är fullständigt överens om tolkningen av fokusfrågan utan ges utrymme att tolka den ur ett stort antal perspektiv. Det ökar då möjligheten att upptäcka något man inte tänkt på tidigare. Gallra idéer kan man göra efter övningen om behovet finns.

I rapporten föreslås att ett A3-ark med två kolumner används för att skriva inlägg och kommentera på samt att pappersarket skickas vidare två gånger vilket gör att tre personer kommer att skriva på varje ark. Erfarenhetsmässigt så kan det fungera att skicka vidare ytterligare en gång (fyra personer) men inte flera. Med fler än tre ”skickningar” upplever deltagarna att tempot går ned, energin i övningen försvinner och övningen upplevs som monoton dvs kreativiteten försvinner. Fler ”skickningar” skulle därför troligen inte ge någon ny värdefull information värt tiden. Den eventuellt missade informationen borde dessutom förhoppningsvis framkomma i deltagarnas diskussioner efter redovisningarna.

Den tid som nu föreslås för egen reflektion och kommentarer innan papperet skickas vidare (steg 1-3) är tre minuter. Ibland kan dock deltagarna behöva ytterligare tid, särskilt i steg 3 då det finns mer text att sätta sig in i. Det kan därför vara bra att kontrollera med deltagarna ifall de behöver någon minut extra innan du avbryter i de olika stegen. Där är dock av tveksamhet värde att ge mer än någon minut extra för de kreativa stegen då risken är stor att det som tillförs redan har skrivits av någon annan. Observera dock att, som anges i metodbeskrivningen, det sammanfattande steget 4 bör ges betydligt längre tid, kanske 10-15 minuter. Även här bör det kontrolleras om deltagarna önskar utökad tid eller om de är klara i förtid.

I stegen 2 och 3 när deltagarna börjar kommentera varandras inlägg kan övningsledaren, om det behövs, stödja deltagarna i att tänka annorlunda och nytt. Deltagarna kan då uppmanas att se på det som skrivits med ett nytt perspektiv. Detta kan stödjas med tips såsom att ”tänka tvärtom”, ”vad talar emot?” eller ”vilka risker finns det?” eller med förklarade checklistor, t.ex. ”Vem? Vad? Var? Hur? Varför? När?” eller andra checklistor såsom TURVLUS¹¹ eller DOTMPLFI¹², som deltagare kan ta stöd i om de så önskar.

I steget 4 ska deltagarna parvis sammanfatta de två A3-ark som de fått i avsikt att fånga det viktigaste kopplat till fokusfrågan. Här finns ett metodalternativ där deltagarna istället för sammanfattningen eller efter denna får besvara en analyserande fråga på parets material. Exempel på analysfrågor skulle kunna vara ”Vad av detta ska hanteras av oss (vår organisation/projekt) och vad av andra?”, ”Vad upplever ni som de största utmaningarna i att förstå vad detta handlar om?”, ”Om vi kortfattat skulle förklara vad vi menar med XX, vad skulle vi då säga?” eller något annat som påverkar hur arbetet ska tas vidare efter övningen.

Fördelarna med att skapa arbetsgrupper om två personer som sammanfattar och redovisar tillsammans istället för enskilt är flera. Antalet redovisningar halveras vilket sparar tid men framförallt motverkar det att redovisningsmomentet upplevs som monotont med följd att deltagarna slutar lyssna. Att växla arbetssätt gör vidare deltagarna mer aktiva och om de inte känner varandra sedan tidigare får de möjlighet till detta nu. Ska ett efterföljande arbete genomföras så är det en förutsättning att deltagarna tagit del av och förstått materialet. Den största fördelen är därför kanske att alla deltagare tvingas sätta sig in i och diskutera materialet med någon annan. Nackdelen är den extra tid som går åt för att göra sammanfattningarna.

¹¹ Tillgänglighet, Uthållighet, Rörlighet, Verkan, Ledning, Underrättelser/information, Skydd. Observera att tolkningen av bokstävernas innebörd kan variera beroende av sammanhanget.

¹² Doktrin, Organisation, Träning, Materiel, Personal, Ledning, Faciliteter, Interoperabilitet. Observera att tolkningen av bokstävernas innebörd kan variera beroende av sammanhanget.

Efterarbetet underlättas genom att deltagarna själva färdigställer dokumentationen från övningen. Med kravet att någon annan deltagare ska kunna lämna kommentarer på det som skrivits så måste anteckningarna dessutom vara både läsliga och tillräckligt begripliga. Det som behöver kompletteras av övningsledningen är förtydliganden och diskussioner kopplat till de avslutande redovisningarna. Deltagarnas inlägg och sammanfattningar inklusive eventuell analysfråga är redan nedskrivna. Redovisningarna och diskussionen kan antecknas av facilitatorn själv genom enkla minnesanteckningar eller av en annan person som antecknar under diskussionerna.

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Försvarsdepartementet. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling till nytta för försvar och säkerhet. Organisationen har cirka 1000 anställda varav ungefär 800 är forskare. Detta gör organisationen till Sveriges största forskningsinstitut. FOI ger kunderna tillgång till ledande expertis inom ett stort antal tillämpningsområden såsom säkerhetspolitiska studier och analyser inom försvar och säkerhet, bedömning av olika typer av hot, system för ledning och hantering av kriser, skydd mot och hantering av farliga ämnen, IT-säkerhet och nya sensorers möjligheter.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut
164 90 Stockholm

Tel: 08-55 50 30 00
Fax: 08-55 50 31 00

www.foi.se